

STORTINGET

Representantforslag 136 S

(2024–2025)

fra stortingsrepresentantene Sigrid Zurbuchen Heiberg, Une Bastholm og Rasmus Hansson

Dokument 8:136 S (2024–2025)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sigrid Zurbuchen Heiberg, Une Bastholm og Rasmus Hansson om rettferdig strømstøtte som stimulerer til strømsparing

Til Stortinget

Bakgrunn

Putins angrepskrig mot Ukraina har rystet det europeiske energimarkedet. Høye gasspriser som følge av krigen drev strømprisene kraftig oppover, spesielt i 2022. Det skjedde også i Norge, der prisene nådde et toppunkt i tredje kvartal 2022, da gjennomsnittsprisen per kWh (ekskludert nettleie og avgifter) i gjennomsnitt lå godt over 2 kroner. Prisforskjellene var store mellom de fem prisområdene i Norge, og i NO2 var strømprisen 430 øre per kWh i august 2022.

I ettertid har Europa på rekordtid gjort seg nær uavhengig av russisk gass, blant annet på grunn av diversifisering av gassinnkjøp og en massiv satsing på fornybar energi. Som resultat av dette har strømprisene gått kraftig ned siden toppen i 2022. Likevel bidrar prissmitten og varierende kraftproduksjon og -behov i Europa til at strømprisen i enkelttimer fortsatt kan bli svært høy i Norge, spesielt om vinteren og spesielt i sør.

Regjeringens strømstøtte til husholdninger, som ble innført i desember 2021, dekker 90 pst. av strømprisen over 73 øre per kWh (eksklusiv mva., avgifter og nettleie). Regjeringen har nå varslet at den vil legge fram et forslag om «Norgespris», som skal være et tilbud om

en subsidiert fastpris til husholdninger gjeldende fra oktober 2025, på 40 øre per kWh eksklusiv avgifter.

Det uttalte formålet med både dagens strømstøtte og forslaget om Norgespris er å gi folk trygghet, men begge tiltakene har svært problematiske sider. Den eksisterende strømstøtteordningen gir mest støtte til husholdninger med høyt strømforbruk, uavhengig av inntekt eller behov. Dette favoriserer dem med store boliger og høyt forbruk, mens husholdninger med lavt forbruk – som ofte har lavere inntekt – får mindre støtte.

«Norgespris»-modellen er enda mer problematisk. Den vil presse markedsprisen på strøm opp, noe som vil ramme næringsliv og offentlige bygg og anlegg. Den svekker incentivene til å redusere strømforbruket kraftig, selv med et makstak, den fjerner stimulansen til å fordele strømforbruket ut over døgnet (for eksempel ved å lade elbilen om natten når presset på strømmettet er mindre), og den treffer sosialt svært skjevt.

Forslagsstillernes modell: flat utbetaling til alle husstander

Forslagsstillerne vil ha en ny og mer rettferdig strømstøtteordning som erstatter dagens strømstøtte og Norgespris. Hovedprinsippet i strømstøtten bør være en flat utbetaling til alle husstander i prisområdene NO1, NO2 og NO5 (Sør-Norge). Ordningen bør gjelde i perioden november–april, når strømprisen er høyest og overstiger regjeringens innslagspunkt for støtte. I perioden mai–oktober har strømprisen de siste årene ligget godt under innslagspunktet for regjeringens strømstøtte.

En slik modell, der strømstøtten utbetales uavhengig av forbruk, har blant annet følgende fordeler:

- Den er økonomisk omfordelende. Husholdninger med lavt strømforbruk har ofte lav inntekt, mens husholdninger med høyt strømforbruk ofte har høy inntekt. Dermed vil lavinntekts-husholdninger komme vesentlig bedre ut enn i dag.
- Den gjør det lønnsomt å spare strøm. Siden utbetalingen er fast og uavhengig av strømforbruk, beholder husholdningene hele gevinsten dersom de reduserer strømforbruket. Dette oppmuntrer til energieffektivisering samtidig som det gir trygghet.
- Den er enkel og ubyråkratisk. En fast utbetaling per husstand er forutsigbart både for husholdningene og staten.

Regjeringen har budsjettert med å betale ut om lag 4,8 mrd. kroner i strømstøtte i 2025. Hvis dette beløpet skulle bli betalt ut flatt til husstander i NO1, NO2 og NO5 i perioden november–april, ville det utgjøre omtrent 400 kroner per husstand per måned.

Forslagsstillerne viser til at prinsippet om strømstøtte som utbetales uavhengig av forbruk, har bred faglig støtte. Lignende ordninger som den forslagsstillerne fremmer her, har blant annet vært foreslått av Ola Kvaløy (Dagens Næringsliv 16.12.21), Erling Moxnes (Bergens Tidende 19.08.22), Klaus Mohn (Stavanger Aftenblad 20.08.22), Anders Skonhoft (Klassekampen 22.08.22), Katinka Holtsmark og Åsmund Sunde Valseth (Dagens Næringsliv 01.09.22) samt Diderik Lund og Knut Einar Rosendahl (Norsk klimastiftelse, 21.02.25). Blant organisasjoner har Naturvernforbundet (Klassekampen 22.11.24), Fornybar Norge/Energi Norge (energinorge.no, 12.05.22) og Huseierne, Norske Boligbyggelags Landsforbund (NBBL), Norsk Varmepumpeforening, NHO Elektro og Solenergiklyngen (huseierne.no, 08.08.24) foreslått lignende ordninger.

Forslagsstillerne erkjenner at formålet med regjeringens strømstøtteordning og Norgespris er å gi forbrukerne trygghet, men påpeker at ordningene undergraver andre viktige politiske mål som omfordeling og energisparing. I gjennomsnitt gir regjeringens strømstøtte langt mer til høyinnteksgrupper enn til dem med lav inntekt. Strømstøttemodellen som skisseres her, vil

etter forslagsstillerne mening være en vesentlig bedre ordning enn dagens strømstøtte, mens en enklere tilgang til fastpriskontrakter på markedsmessige vilkår etter forslagsstillerne syn vil være en bedre løsning for samfunnet samlet enn Norgespris.

Forslagsstillerne registrerer at strømprisen i enkelttimer er svært høy, spesielt på Sørlandet, og at dette skaper problemer for både folk og bedrifter. En del av årsaken til prissvingningene er at NO2 har flere mellomlandsforbindelser enn andre prisområder. Selv om forslagsstillerne mener kraftutveksling med Europa er viktig og riktig, både i et energipolitisk, klimapolitisk og sikkerhetspolitisk perspektiv, er det et faktum at prisene på Sørlandet i enkelttimer er uforholdsmessig høye. Forslagsstillerne mener derfor at regjeringen bør utrede tiltak for å redusere pristoppene i NO2, for eksempel prisutjevning mellom prisområder.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en strømstøtteordning utformet som en flat utbetaling til alle husstander i prisområdene NO1, NO2 og NO5, som erstatning for dagens strømstøtte. Strømstøtten skal utbetales over nettleien som i dag.
2. Stortinget ber regjeringen skrinlegge planene om Norgespris.
3. Stortinget ber regjeringen legge fram en plan for hvordan det kan bli enklere for husholdninger å velge fastpriskontrakter på markedsmessige vilkår, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.
4. Stortinget ber regjeringen utrede og foreslå tiltak for å redusere pristoppene i prisområde NO2, for eksempel prisutjevning mellom prisområder i de dyreste timene, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

19. mars 2025

Sigrd Zurbuchen Heiberg

Une Bastholm

Rasmus Hansson